

Uitwerking volgende stap Edustandaard

Standaardisatieraad
25 april 2019

Wat is dit document?

- ▶ In de vergadering van 31 januari is het advies besproken voor de 'volgende stap' van Edustandaard. Zie bijlage ter informatie.
- ▶ De vergadering heeft verzocht om een verdere concretisering te maken van de verschillende adviezen.
- ▶ De secretarissen van de Standaardisatieraad en de Architectuurraad hebben samen met een groepje vrijwilligers (Peter Boersema, Ernst-Jan Heuseveldt, René Montenarie) deze verdere uitwerking gemaakt.
- ▶ Dit document bevat de verdere uitwerking van dit advies.
- ▶ Aan het slot van dit document zijn enkele acties geformuleerd.
- ▶ De Standaardisatieraad wordt gevraagd:
 - ▶ deze uitwerking te bespreken en vast te stellen als haar werkwijze,
 - ▶ procesafspraken te maken over welke partijen geïnformeerd moeten worden of hier mee moeten instemmen,
 - ▶ opdracht te geven voor uitvoering van de acties.

De adviezen op een rijtje

1. Inhoudelijke sturing op standaarden vanuit 'de business'
2. Stevige adviesrol voor Edustandaard
3. Uitwerking governance intern en t.o.v. andere platforms
4. Eigenaarschap en procesafspraken per standaard
5. Organiseer inbreng van feedback uit implementaties, nieuwe ontwikkelingen, ervaringen uit 'experimenten' in het standaardisatieproces
6. Heldere communicatie m.b.t. standaarden en architectuur
7. ROSA voor overzicht van alle afspraken, voorzieningen en onderlinge samenhang
8. Versterking adviesfunctie Architectuurraad
9. Organiseren van kennisdeling

Beschrijving Edustandaard

De wereld verandert snel en wordt steeds complexer. Het onderwijsdomein vraagt om ordening, veiligheid en duurzaamheid. Innovatie is hierbij onontbeerlijk. Standaardisatie is een krachtig instrument dat zorgt voor de noodzakelijke afstemming om zowel bedrijfs- als maatschappelijke doelstellingen te kunnen realiseren.

Edustandaard brengt als samenwerking belanghebbende partijen bij elkaar om gezamenlijk toepasbare afspraken te maken en legt de relatie de implementatie hiervan.

- ▶ Edustandaard heeft de ambitie om standaarden en architectuur te laten werken voor het onderwijs
- ▶ Dit heeft tot doel om middelen in het onderwijsdomein doelmatig en effectief in te zetten en om innovatie mogelijk te maken
- ▶ De activiteiten van Edustandaard zijn ondersteunend aan de standaardisatie- en architectuurwensen van scholen en leveranciers in het onderwijsdomein
- ▶ De scope van Edustandaard beperkt zich tot informatisering in het onderwijsdomein (po t/m wo)
- ▶ Edustandaard heeft een adviesfunctie in de keten op het gebied van architectuur
- ▶ Bureau Edustandaard biedt advies en begeleiding bij het ontwikkelen en beheren van standaarden

Inhoudelijke sturing door toepassingsdomein

Standaarden en architectuur in ketens in het onderwijsdomein dienen - net als in organisaties - ter ondersteuning van 'businessprocessen'. In de keten noemen we dit het 'toepassingsdomein': de groep stakeholders die gezamenlijk gebruik maakt van standaarden en architectuurcomponenten rondom een bepaalde keten of een bepaald thema. Voorbeelden hiervan zijn DUO, LAS/SIS-leveranciers en onderwijsinstellingen rondom bekostiging; uitgevers, distributeurs, softwareleveranciers en scholen rondom de leermiddelenketen, etc.

- ▶ Inhoudelijke sturing op standaarden en architectuur komt altijd vanuit het toepassingsdomein
- ▶ Het toepassingsdomein is verantwoordelijk voor de totstandkoming van nieuwe afspraken
- ▶ Het toepassingsdomein is (proces)verantwoordelijk voor het beheer van een afspraak en stelt hiertoe een beheercyclus op die wordt gepubliceerd op de website van Edustandaard
- ▶ Bureau Edustandaard biedt expertise bij totstandkoming en beheer van een standaard
- ▶ Voor een beperkt aantal afspraken met een domein- en sectoroverstijgende karakter (waaronder beveiligingsafspraken zoals het Certificeringsschema en Edukoppeling)
- ▶ De Standaardisatieraad kan het toepassingsdomein aanspreken op het nakomen van beheerafspraken

Procesverantwoordelijkheid en beheercyclus

Afspraak	Procesverantwoordelijke / toepassingsdomein	Beheercyclus
ECK Distributie en toegang	Edu-K	
ECK Uitwisseling leerlinggegevens	Edu-K	
ECK Uitwisseling leerresultaten	Edu-K	
Certificeringsschema IBP	Bureau Edustandaard	
Doorstroommonitor	Regiegroep doorstroomgegevens	ja, jaarlijks nieuwe release
OSO gegevensset en -profielen	Regiegroep OSO	ja, jaarlijks nieuwe release
Etc.		

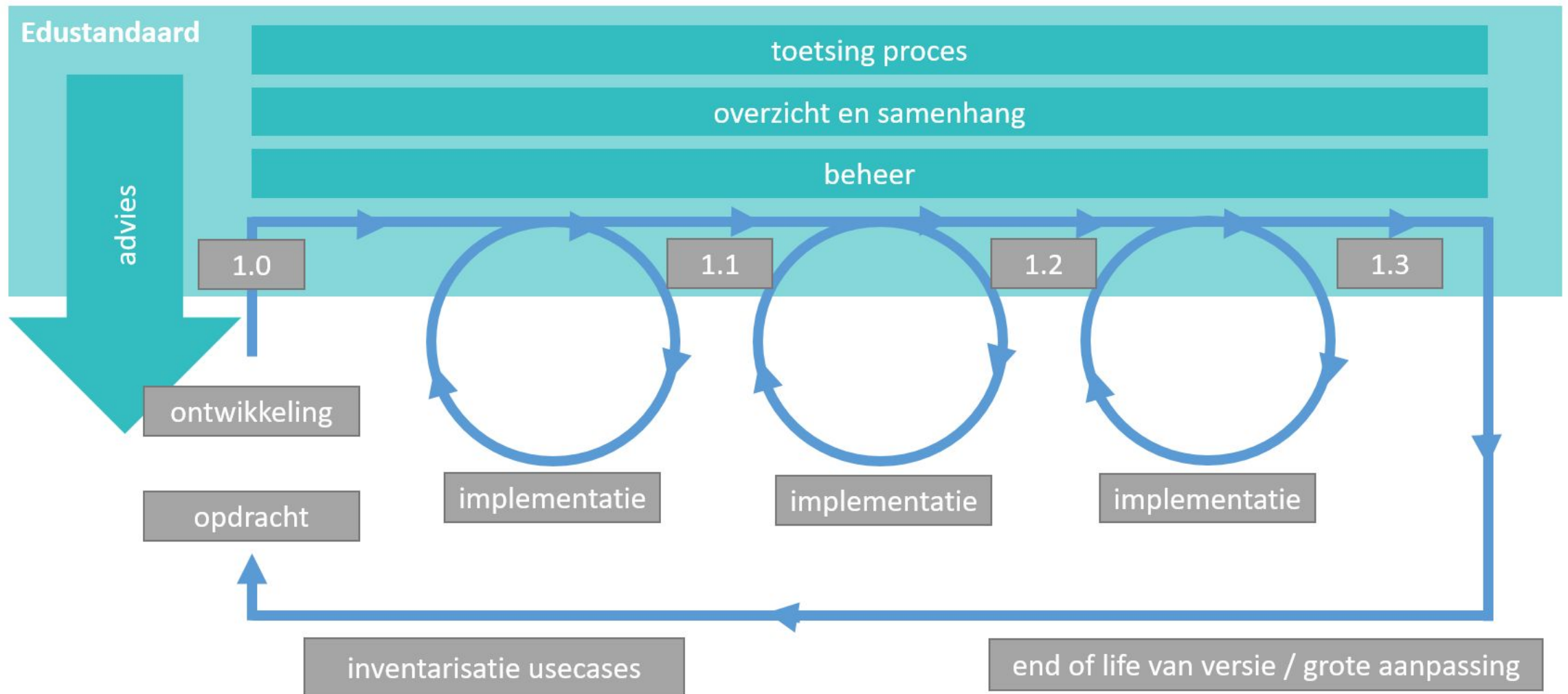
Acties:

1. Doorlopen totaallijst afspraken Edustandaard https://www.edustandaard.nl/standaard_afspraken/
2. Vaststellen toepassingsdomein (en daarmee procesverantwoordelijkheid)
3. Alle toepassingsdomeinen wordt gevraagd een beheercyclus vast te stellen en in te dienen
4. Edustandaard publiceert de beheercycli op haar website

Feedbackloop vanuit implementaties

- ▶ Implementatieafspraken (welke afspraken passen we per wanneer toe in een toepassingsdomein) en standaardisatie worden zo dicht mogelijk bij elkaar georganiseerd. In de praktijk ontstaan binnen toepassingsdomeinen op deze manier 'afsprakenstelsels'
- ▶ Werkgroepen zijn dus - behalve enkele domein- en ketenoverstijgende afspraken - niet (meer) direct verbonden aan Edustandaard, maar veel meer aan het toepassingsdomein
- ▶ Beheer van de standaard is een 'eigenstandige activiteit' waarbij de eigenaar de verantwoordelijkheid heeft hier een proces voor in te richten met een beheercyclus en rekenschap te geven van de uitgangspunten van het BOMOS-model. Een voorbeeld hiervan is een (jaarlijkse) consultatie van een bredere groep (potentiële) gebruikers dan degene die direct vertegenwoordigd zijn
- ▶ Vanuit Edustandaard/Kennisnet wordt ondersteuning geboden door middel van inbreng van expertise over:
 - ▶ ROSA (samenhang tussen afspraken)
 - ▶ Standaardisatie
 - ▶ Semantiek, berichtenverkeer, interactie, communicatieprotocollen, etc.

De cyclus van een standaard/afspraken

Edustandaard

Organisatie

- ▶ Standaardisatieraad
- ▶ Architectuurraad
- ▶ Werkgroepen (beperkt omdat de meesten zijn ondergebracht bij de toepassingsdomeinen)
- ▶ Bureau Edustandaard

Instrumenten

- ▶ ROSA referentiearchitectuur voor het onderwijsdomein
- ▶ ROSA-architectuurscan
- ▶ Website

Rol en mandaat Standaardisatieraad

Rollen van de Standaardisatieraad

- ▶ Toetsing van (de kwaliteit van) het standaardisatieproces en transparantie
- ▶ Bestuurlijk advies en kwaliteitsbewaking architectuuradvies
- ▶ Advisering toepassingsdomeinen (procesrol agendering adviezen en signalering witte vlekken)
- ▶ Commitment op proces en op belang standaarden en architectuur
- ▶ Borgen van samenhang tussen domeinen/sectoren
- ▶ Voorwaarden scheppen voor standaardisatie en architectuur (waaronder verkenningen en beheer ROSA)

Mandaat Standaardisatieraad en profiel leden

- ▶ Advisering andere platforms / toepassingsdomeinen
- ▶ Opdrachtgeverschap voorwaarden standaardisatie en architectuur (waaronder verkenningen); mandaat om hier inzet van mensen aan toe te zeggen
- ▶ Profiel:
 - ▶ Verbinding met andere (implementatie)platforms / overleggen waarin organisatie vertegenwoordigd is
 - ▶ Gewicht om zaken in andere gremia te agenderen
 - ▶ Gevoel voor het publiek-private speelveld
 - ▶ Kan kwaliteit van architectuuradviezen beoordelen en 'optillen' naar het niveau van achterliggende bestuurlijke vraagstukken

Rol en mandaat Architectuurraad

Rollen van de Architectuurraad

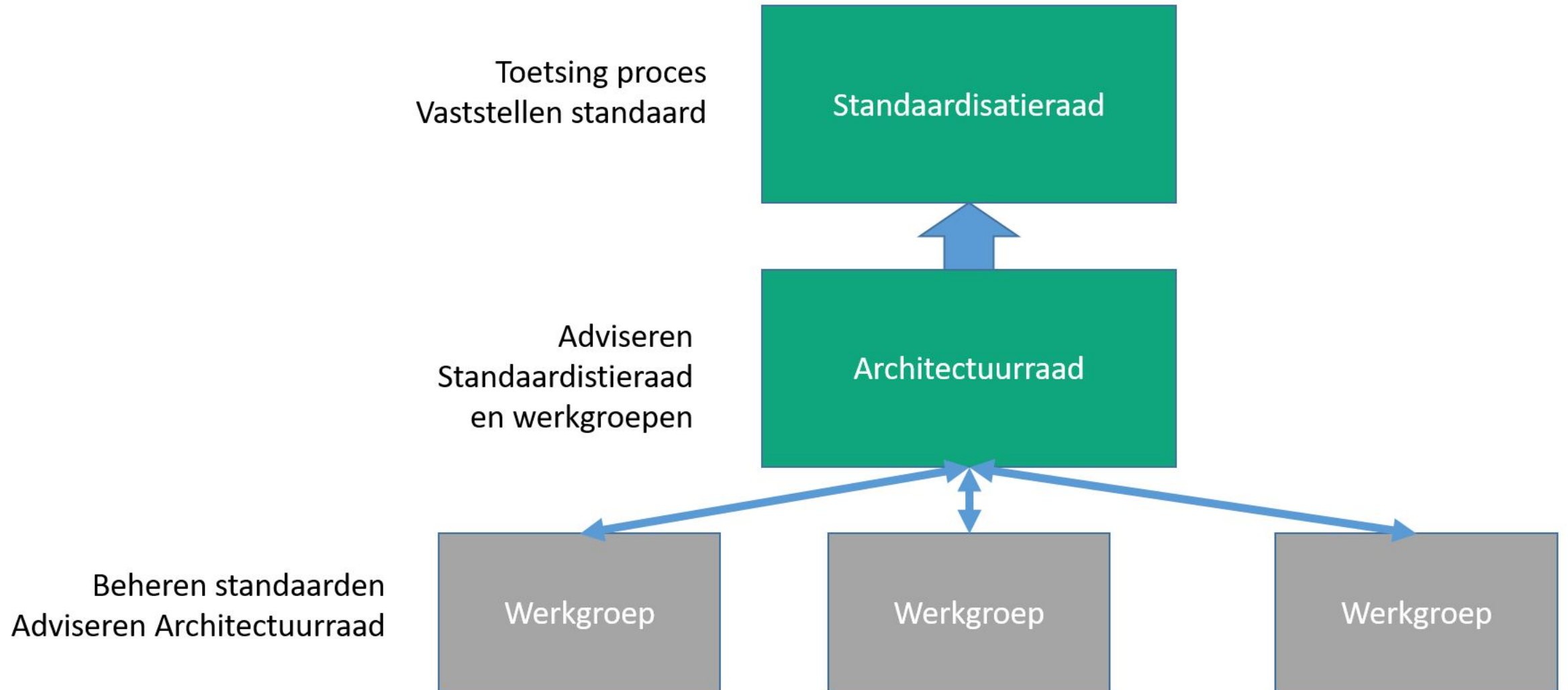
- ▶ Creëren overzicht en samenhang o.b.v. ROSA
- ▶ Bewaken van samenhang tussen domeinen en sectoren
- ▶ Adviseren Standaardisatieraad en werkgroepen
 - ▶ ROSA-architectuurscan en 'witte vlekken' en potentiële knelpunten zoals IAA
 - ▶ Voorstellen voor uitbreiding ROSA
- ▶ Inventariseren en eerste uitwerking 'witte vlekken' en potentiële knelpunten vanuit architectuurperspectief
- ▶ Kennisdeling (techniek, architectuur, wetgeving, etc.)

Mandaat Architectuurraad en profiel leden

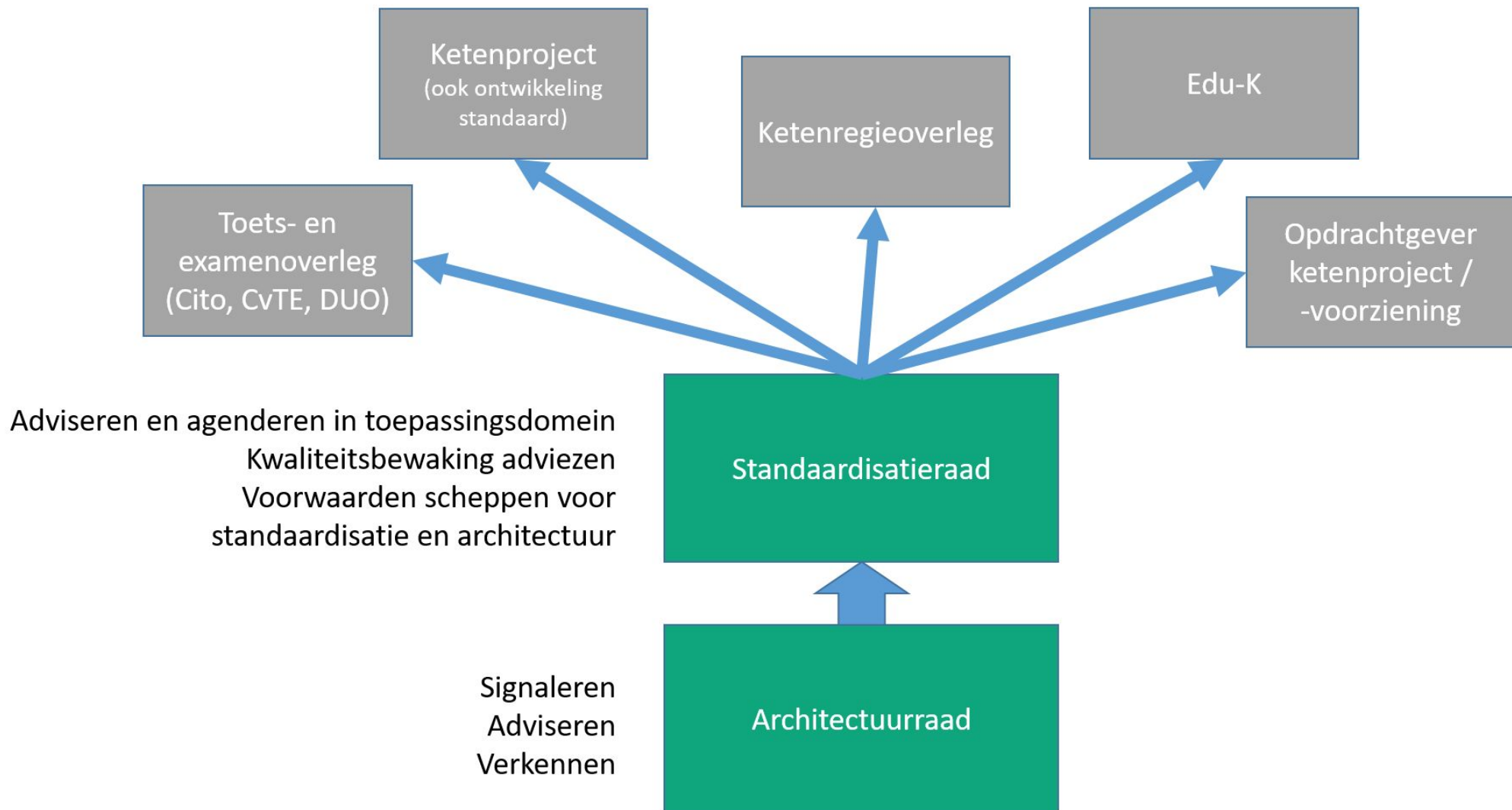
- ▶ Overzicht en samenhang o.b.v. ROSA (ondersteuning door Bureau Edustandaard)
- ▶ Brede kennis van eigen domein/sector
- ▶ Vertegenwoordigt de branche/sector en kent (maximaal) één vertegenwoordiger per branche- of sectororganisatie
- ▶ Heeft een goede afstemming met vertegenwoordiger in de Standaardisatieraad
- ▶ Onafhankelijk voorzitter

Vraag: hoe te komen tot een onafhankelijk voorzitter?

Beheer standaarden en advisering intern

Advisering naar toepassingsdomeinen

Format voor advisering: ROSA-architectuurscan

- ▶ Opdrachtgever is ketenproject, eigenaar van ketenvoorziening of het toepassingsdomein zelf vraagt zelf een scan aan.
 - ▶ Criteria: (voorgenomen) standaard of ketenvoorziening
- ▶ Als wordt voldaan aan criteria wordt de scan uitgevoerd; vooraf geen beoordeling door Standaardisatieraad
- ▶ Bureau Edustandaard voert ROSA-architectuurscan uit
- ▶ ROSA-architectuurscan wordt besproken in Architectuurraad en Standaardisatieraad. Op basis hiervan volgt advies aan de aanvrager
- ▶ Proces is transparant: Standaardisatieraad krijgt notificatie van proces start scan en aanpak. Scans worden altijd geagendeerd in de Standaardisatieraad voor vaststelling en aanvulling advies (context, bestuurlijke aspecten en consequenties, ketenvragen)
- ▶ Bureau Edustandaard heeft capaciteit voor ongeveer 6 scans per jaar. De verwachting is dat dit voldoende is voor de vraag
- ▶ Inzet van leden Architectuurraad is beperkt tot max. 5 vergaderingen per jaar

ROSA voor overzicht van alle afspraken

- ▶ ROSA is de *keten*referentiearchitectuur voor het hele onderwijsdomein van po tot en met ho, die zich richt op ketenuitwisselingen binnen en tussen onderwijssectoren. Het doel van ROSA is de informatievoorziening binnen het onderwijsdomein te optimaliseren. De [referentiearchitectuur](#):
 - ▶ ondersteunt organisaties in het onderwijsdomein die informatie uitwisselen;
 - ▶ biedt een overzicht van (herbruikbare) voorzieningen en standaarden die beschikbaar zijn voor gegevensuitwisseling;
 - ▶ biedt inzicht, samenhang en kaders voor projecten in het onderwijsdomein;
 - ▶ creëert een gemeenschappelijke taal en ondersteunt daarmee dat de verschillende partijen in het onderwijs elkaar kunnen begrijpen.
- ▶ ROSA biedt architectuuroverzicht van alle afspraken, voorzieningen en onderlinge samenhang
 - ▶ Dit vergt op een aantal onderdelen een flinke uitbreiding, voorstel om te starten bij educatieve domein po, vo, mbo

Overzicht afspraken en toepassing

- ▶ Heldere communicatie m.b.t. standaarden en architectuur (heldere landingspagina's per domein (publicatie afspraken, Gouden Gids en link met ROSA))
- ▶ Goede beschrijving van proces van hoe tot standaarden en architectuur wordt gekomen. Transparantie over proces en publicatie van adviezen en ROSA-architectuurscans
- ▶ Overzicht met te verwachten ROSA-architectuurscans en beheercycli afspraken
- ▶ Edustandaard publiceert (per domein) een 'Gouden Gids' zodat snel duidelijk is welke afspraken gelden in een toepassingsdomein, welke ketenvoorzieningen beschikbaar zijn en wie hiervoor verantwoordelijk is
 - ▶ Eerste voorbeeldmatige uitwerking/uitwerking voor het educatieve domein voor po, vo en mbo ([zie link](#))
- ▶ Experimenteren met forum (Edukoppeling, [zie link](#))

Bureau Edustandaard

- ▶ Faciliteren Standaardisatieraad, Architectuurraad en domeinoverstijgende werkgroepen
 - ▶ Voorzitters
 - ▶ Secretarissen
- ▶ Expertisefunctie en ondersteuning ten behoeve van
 - ▶ Standaardisatieraad
 - ▶ Architectuurraad / ROSA
 - ▶ Interne *en* externe werkgroepen
- ▶ Beheer van domeinoverstijgende afspraken
- ▶ Beheer ROSA
- ▶ Uitvoeren ROSA-architectuurscans
- ▶ Actieve rol in realiseren randvoorwaarden voor standaardisatie en architectuur
- ▶ Implementatieondersteuning i.r.t. standaard (waaronder testvoorzieningen)
- ▶ Communicatie (website, ROSA, 'Gouden Gids')

Samenwerken aan standaarden en architectuur

- ▶ Voorstel voor uitwerking van een afsprakenlijst / convenant voor leden van de Standaardisatieraad
 - ▶ We onderschrijven de voorgestelde werkwijze
 - ▶ Ketenprojecten en -voorzieningen vragen altijd om een ROSA-advies
 - ▶ Ontwikkeling van nieuwe standaarden volgen altijd de uitgangspunten van BOMOS
 - ▶ Nieuwe afspraken, voorzieningen, ketenprojecten, etc. worden altijd bij Edustandaard aangemeld ten behoeve van overzicht / ROSA
- ▶ Proces
 - ▶ Vaststellen conceptafspraken (zoals in deze slides weergegeven)
 - ▶ Delen met andere (implementatie)platforms / overleggen en indien gewenst ophalen commitment
 - ▶ Ondertekening afspraken door leden Standaardisatieraad

Vervolgacties

- ▶ *Vaststellen toepassingsdomein (en daarmee procesverantwoordelijkheid) en met hen nieuwe afspraken bespreken en realiseren beheercycli*
- ▶ *Realiseren, een standaardisatie/BOMOS-checklist voor proces*
- ▶ *Verdere uitwerking definitie '(voorgenomen) standaard of ketenvoorziening' t.b.v. ROSA-scan*
- ▶ *Uitvoering proces samenwerkingsafspraken standaarden en architectuur*

